

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 12-50 Din

za inozemstvo 25-—

—

—

Oglas po tarifu

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1

Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Tel. št. 22.

Čelje, Aleksandrova s.

Račun pri pošt. čekov.
zavodu šte. 11.842.

Ljubljana, 13. junija.

Današnje vesti javljajo, da se je položaj ministrskega predsednika Stambolijskega ojačil. Situacija pa je še vedno nejasna. Gotovo je, da imajo zemljoradniški voditelji, kar se jih je rešilo iz Sofije, jako težavno stališče. Vse meščanske stranke so se postavile na stran revolucije, od socialističnih do desničarjev, to so takimenovani široki socialisti, aktivni za vlado, saj imajo v njej celo svojega ministra, Sakazova, izza vojne znanega pristaša nacionalnih aspiracij na Makedonijo, komunisti pa vršijo najmanj dobrohotno nevtralnost. Jasnje je tedaj, da imajo revolucionarni dejansko vse one, ki so zaposleni pri upravi v prometnem aparatu, železnica, brzojavu, na svoji strani. Njihova oborožena sila je izvežbana in disciplinirana. Revolucionarna vlada ima nadalje v rokah inicijativno, kar je v dnevi zmede neprecenljivega pomena. Ugodno bi bilo, ako je imel Stambolijski za slučaj prevrata v Sofiji izdelan načrt in v ta namen pripravljeno vsaj ogrado je protiorganizacije. Vsekakor mora biti Stambolijskega protiakcija centralistično vodena, usmerjena z jasnim taktičnim načrtom koncentrično proti Sofiji, oziroma glavnim upravnim središčem. Ako bo odpor brez enotnega vodstva, bodo mogle vladne čete obvladati zemljedolce zapovestjo.

Stambolijski je mož dejanja, odločen in neustrašen; smrti ne zre sedaj prikrat v oči. Brez šorbe ne bo podlegel, toda uspeh ni odvisen samo od njegove energije in volje, marveč tudi od činiteljev, ki so izven njega. Tudi nasprotniki so ljudje borbe, možje dejanja, neustrašeni in brezobzirni. Državljanska vojna bo divja in krvava; kdor podlež, ne bo trpel malo.

Ako ostane zmaga na strani prevratne vlade sedaj, tedaj je gotovo, da se zemljedolci sami od sebe pozneje, v bližnji bodočnosti, ne bodo mogli polastiti oblasti, niti revolucionarnim, niti legalnim parlamentarnim. Tako je, da si o tem ne delamo optimističnih iluzij, ker bi mogle biti sicer naše odločitve v bistvu zagrešene. Da je v modernem državnem organizmu toliko kot nemogoče, da bi se kmetijska stranka nasilnim potom inicijativno polastila oblasti v državi, o tem ne more biti spora, dosedanja zemljedelska vlada je prišla na krmilo v dobi zloma in splošne zmede. Parlamentarno delo zemljedelske stranke bo zanemarljivo, ako ostane sedaj poražena, bistveno oteženo in oslabiljeno.

Na drugi strani je res, da je tudi sedanja uzurpatorska vlada notranje slaba. Ogromna večina naroda je proti njej, pa tudi njena sestava ni homogena. Ako bi ostala na vlasti, bi se pokazala v njej notranja nasprotstva, takoj, ko bi prešla na stvarno delo. Volja makedonstvujočih in srđita sovražnost do zemljedolcev ter skupna nevarnost drži skupaj nove moze. Morda preti opasnost še s tretje strani. Ni izključena možnost, da se komunisti začno samozavestneje gibati in da bi skušali med obema nasprotnikoma pograbit dobiček — to je oblast — zase.

Vse to bi bile zgolj notranje zadeve Bolgarske, ki bi jih mogli zasledovati popolnoma mirno, nevtralnno, ako bi revolucionarna vlada ne predstavljala v svojem bistvu onih ljudi, na katerih je slonel režim Ferdinanda Koburškega. Vrača se tedaj medvojna Bolgarska zopet na našo vzhodno mejo, in z njo vse one težnje, za katere je vstopil Ferdinand v vojno na strani centralnih sil. Za nas pomeni to stalno ogrožanje naše vzhodne meje, z vsemi nesrečno znanimi pojavi. Jasnje je tedaj dan za nas zaključek: sedanja sofijjsko vlado odstraniti za vsako ceno, čim prej, tem bolje — to je tudi naš življenjski interes.

Seveda smo pri akciji glede sofijjskih germanofilskih prevratnikov navezani na mednarodne norme. Velika antanta se ne bo mnogo razburjala; v Sofiji hite zagotavljati, da ostanje na trdnji podlagi mirovnih pogodb in iz njih izvirajočih obveznosti. Ne le Italiji, marveč bržkone tudi Angliji bi to zadostovalo, dasi seveda ni gotovo, kako bi bilo v tem slučaju z znižanjem vojnih reparacij, ki ga je naklonila antanta vladi Stambolijskega in priznanje za njegovo lojalno ponašanje. Francija bi bržkone stala na naši strani.

Težišče situacije je tedaj na strani Male antante. Ako dokazemo Veliki antanti, kako se v Sofiji kljub oficijlnim zatrdilom kršijo mirovne določbe — mobilizacijo, imamo v rokah diplomatsko važno orodje. Reparacijska komisija v Sofiji bo pri tem nedvomno

Prvi ukrepi Jugoslavije

PROTESTNA NOTA BOLGARIJI. — OBVEŠČENJE ZAVEZNIŠKIH VLAD. — POSVETOVANJE MINISTROV.

Beograd, 13. junija. r. Med današnjo sejo narodne skupščine se je vršila seja ministrskega sveta, ki je trajala od 10. do 12. Na seji se je razpravljalo izključno o zunanjepolitičnem položaju naše države v zvezi s dogodki na Bolgarskem. Po splošnem pretresu položaja in stanja, ki je nastal med nami in Bolgarsko in sploh na Balkanu, je bil odobren načrt diplomatske note, v kateri se bo z naše strani energično protestiralo proti kršitvi neuviljske mirovne pogodbe. Nota bo definitivno odobrena še danes zvečen Zunanji minister dr. Ninčević je izjavil po seji, da so se dogodki na Bolgarskem razvili tako, da obstojajo tamkaj dve vladi: profesorja Cankova in Stambolijskega. Stambolijskemu se je posrečilo da stopi v zvezo s poslaniki v Beogradu in Pragi, katerim je ukazal, naj se pokoravajo iz njegovim odredbam. Zagotavlja, da bo končno zmagal proti sedanjim uzurpatorski vladi. Cankova vlada je brez zvez z notranjostjo dežele, tako da v Sofiji niko ne ve, kaj se pravzaprav godi na Bolgarskem. Minister dr. Ninčević je izjavil dalje, da bo izvršila naša vlada tudi energično diplomatsko akcijo v za-

ščito naših interesov in je stopila v to svrbo tudi že v stike s zavezniškimi državami Male antante.

Beograd, 13. junija. dp. Na nocojšnjem sestanku ministrov je bilo odobreno besedilo note Bolgariji. Kdaj bo nota odposlana, še ni definitivno določeno.

Beograd, 13. junija. d. Vlada je še tekom noči obvestila naša poslaništva, kako presoja dogodke na Bolgarskem ter so zastopniki naše države v inozemstvu dobili nalog, da informirajo vlade, pri katerih so akreditirani, o našem stališču. Čim bodo dospela njihova poročila o naziranju evropskih kabinetov, bodo sledili nadaljnji ukrepi.

STALIŠČE NARODNE SKUPŠČINE.

Beograd, 13. junija. p. Vsi poslanski klubi se bavijo z dogodki na Bolgarskem ter se položaj enotno presoja kot jako resen. Predsedniku parlamenta je bila izražena želja, da se skliče tajna seja parlamenta, na kateri naj vlada poda zaupno poročilo o položaju. V slučaju, da bi to ne bilo oportuno, naj vlada vsaj natančno informira načelnike klubov. To se bo tudi zgodilo.

Stambolijski zmaguje?

OFICIJELNO SPOROČILO PRAŠKEGA BOLGARSKEGA POSLANIŠTVA. — KRVAVI BOJI V VSEJ BOLGARIJI. — STAMBOLIJSKI JAVLJA, DA JE SOFIJA IZOLIRANA.

(Glej tudi poročila na 2. strani.)

Beograd, 13. junija. r. Iz Bolgarske prihajajo vedno bolj vznemirajoče vesti. Po celi državi besni krvava državljanska vojna. Vlada Stambolijskega in Cankova bijeta boj na življenje in smrt z vsemi sredstvi. Cankov razpolaga z vojsko 70 tisoč mož. Nova vlada z vso naglico izvršuje mobilizacijo redne vojske in tudi dobrovoljcev, da zaduši seljaški odpor, ki je posebno ljut na severnem Bolgarskem, kjer se nahaja tudi Stambolijski. Močna vladna ojačenja so bila odposlana proti Sumenu in Plovdivu, kjer so se boji razvili v pravo bitko. Pristaši Stambolijskega so tamkaj zavzeli pozicije, ki jih je leta 1878 Osman paša tako srđito branil proti Rusom. Po nekaterih poročilih se je Stambolijski po zasedbi Slavovice s strani revolucionarnih čet umaknil s svojimi pristaji na desni breg Marice.

Beograd, 13. junija. Tukajšnji odpravnik bolgarskega poslaništva Ljudkanov je dobil snoči brzojavko od bolgarskega poslaništva v Pragi, katero poroča uradno, da je dobilo brzojavno zvezo preko Ruščuka s Stambolijskim, ki se nahaja nekje v severni Bolgariji na čelu zemljoradniških gard. Brzojavka glasi: »Po nalogu šefa zakonite vlade g. Stambolijskega se obveščate, da je borba za osvoboditev Sofije pričela. Dokler se popolnoma ne izvrši koncentracija zemljoradniških čet in se ne osvobodijo prestolice, se razglša gospodarska blokada Sofije».

Pariz, 13. junija. s. Tukajšnje bolgarsko poslaništvo objavlja, da se je pričela koncentrična akcija kmečkih čet proti Sofiji. Okoli 100.000 kmečkih prostovoljcev je izoliralo glavno mesto ter se mu polagoma približuje.

Beograd, 13. junija. p. Po dospelih poročilih je odziv seljakov pod orožje vedno večji. Stambolijski naznanja, da se mu je posrečilo potolči vladne čete, ki so bile zavzele Slavovico. Stambolijski upa, da bo situacija v kratkem času razčiščena.

Sofija, 13. junija. p. V vsej severni Bolgariji se vršijo krvave in ogorčene borbe med vladnimi četami in seljaki. Zdi se, da tam seljaki zmagujejo. Vse vladne čete, ki so odšle v to borbo, so bile baje potolčene.

Pariz, 13. junija. l. Kmetске čete so zasedle železnico Sofija-Varna. Pri liti-manu so kmečke čete pod vodstvom posl. Georgeva zasedle ter prekinile

važen činitelj, toda mi moramo nastopati čim hitreje. Mala antanta se bo brezdvomno postavila na stališče, da pomeni sedanjí prevrat — nasilni povratek k germanofilski smeri, k Ferdinandu samemu, in da je to dogodek, kakor je bil puč Karla Habsburga, kar bi moglo ogrožati našo mirno eksistenco.

Za nas je tedaj situacija podana dovolj jasno. Neodločnost v sedanjí uri bi se maščevala, današnji mali ogenj bi se pozneje razplamtel v velik požar. Mala antanta mora pokazati, da je budno na straži in mora znova preizkusiti svojo življenjsko nužnost.

Ceškoslovaška solidarnost z Jugoslaviijo

SPOROČILO ČESKEGA POSLANIKA NAŠI VLADI.

Beograd, 13. junija. p. Danes dopoldne je češkoslovaški poslanik gosp. Šeba posetil ministra za zunanje posle dr. Ninčevića ter mu izjavil, da je češkoslovaška vlada glede Bolgarske diplomatsko solidarna z našo vlado, dasi ni vezana z nobeno obveznostjo. Ako bi se situacija komplicirala, predlaga češkoslovaška vlada izmenjavno misli med ministrskima predsednikoma. Naša vlada dosedaj še ni storila nobenih korakov, ker čaka na odgovor našega poslanika iz Sofije. Gosp. Ra-

klé ima nalog, da vpraša vlado gosp. Cankova o njenem stališču glede niškega sporazuma in o njenih ukrepih glede mobilizacije.

SOLIDARNOST GRČIJE IN RUMUNJE.

London, 13. junija. j. »Times» prinaša brzojavko iz Aten, po kateri so se Grška, Rumunija in Jugoslavija v bolgarskem vprašanju zedinile. Vsako eventualno akcijo bodo podvzele vse tri vlade skupno.

Madžarski in avstrijski monarhisti za bolgarsko vlado

POZDRAVI RAZKRALJU FERDINANDU. — OŽIVLJENE NADE NA RESTAVRACIJO.

Budimpešta, 13. junija. j. Neki socialistični novinar doznava, da je grof Andrássy poslal bivšemu carju Ferdinandu brzojavne čestitke k uspehom njegovih interesov v Bolgariji. Sedaj se je tudi izvedelo, da so gotovi zanesljivi monarhisti na Dunaju in v Budimpešti že dalj časa vedeli za načrt bolgarskih revolucionarjev. Polkovnik Bauer je že na zadnjem zborovanju monarhistov namignil na morebiten prevrat na Bolgarskem.

Današnja seja parlamenta je potekla brez posebnega zanimanja, ker je pozornost politikov obrnjena na razvoj dogodkov v Bolgariji. Vesti o oboroženem uporu seljakov Stambolijskega so uničile naše tukajšnje politike, ki so izjavili, da znajo uspehi revolucionarnih čet v Bolgariji obenem uspehe madžarske nacionalne zadeve.

Budimpešta, 13. junija. j. Birši madžarski ministrski predsednik Štefan

Friedrich je odpotoval na Bolgarsko, da stopi v stik s tamošnjimi legitimisti. Dunaj, 13. junija. j. V tukajšnjih monarhističnih krogih pozdravljajo revolucijo na Bolgarskem in izražajo upanje, da bodo kmalu tudi oni slavili vstajenje monarhije.

MADŽARSKÉ GARANCIJE.

Beograd, 13. junija. p. Po podatkih bolgarskih begunccev so bile podrobnosti za prevrat določene na tajni konferenci v selu Sv. Vrač. Konferenca so se udeležili delegati opozicijskih strank, aktivni in rezervni častniki, glavno besedo pa so imeli makedonstvujoči, na čelu jim Todor Aleksandrov. Za sklepe te konference je bilo merodajno poročilo generala Protogerova, ki se je zadnje čase mudil na Dunaju in v Budimpešti ter je prinesel iz Madžarske obljubo moralne in materialne podpore ter garancije zavetišča v Carigradu ako bi revolucija ne uspela.

Narodna skupščina

Naknadni krediti v načelu sprejeti.

Beograd, 13. junija. p. Na današnji seji narodne skupščine je bila dokončana debata o izrednih kreditih. Proti kreditom so govorili dr. Sekulić, Alić, Šerov in dr. Grgin. Ališ je v imenu spahovcev zahteval avtonomijo Bosne, kar je v centru izrazilo velik hrup. Nato je zbornica prešla na glasovanje. V načelu so bili sprejeti krediti s 119 proti 69 glasovom. Za kredite so glasovali radikali, džemijet, srbska stranka in Nemci.

Jutri ob pol 9. uri se začne specialna debata o kreditih.

Minister za agrarno reformo je danes predložil narodni skupščini predlog o likvidaciji agrarnih odnosov v Bosni, Dalmaciji in južni Srbiji.

Uradniška pragmatika

Beograd, 13. junija. r. Na večerni seji sekcije za uradniški zakon je finančni minister izjavil, da sprejme projektirane uradniške plače s tem, da bo pozneje, ko se prilike zboljšajo, mogel zmanjšati doklade ali povečati davke. Izjavil je, da bo za novi proračun pripravil 400 milijonov Din za uradniške doklade, za katere bo našel pokritje v novih davkih in dokladah.

Razpravljalo se je nato o plačah oficirjev ter je bila sprejeta zahteva, da se oficirji uvrstijo v prvo kategorijo.

Tekom nadaljnje razprave je bilo sprejeto celo 4. poglavje, ki govori o uradniških plačah. Sprejeta je sprememba, da se plača tretje kategorije začne za uradnike z 2700 Din, za zvančičnike z 2400, za slugo z 2100 Din. Začasní uslužbenci dobijo celo osnovno plačo, stanarino, dodatke za otroke in 60 odst. položajne plače.

VOJAŠKI ZAKON.

Beograd, 13. junija. r. Danes popoldne se je vršila seja odbora za zakon o ustrójstvu vojske. Členi 64 do 97 so bili sprejeti z malimi izpremembami. Sprejet je bil predlog klerikalnega poslanca Skujala da se sprejmejo duhovniki v vojsko kot poročniki. Znatnejše je bil izpremenjen člen 137, ki govori o rezervnih administrativnih oficirjih. Prihodnja seja se bo vršila jutri ob 4. popoldne.

PRORAČUNSKÉ DVANAJSTINE.

Beograd, 13. junija. p. Vlada je danes razpravljala o dvanaestinah. Ni še sklenjeno ali bo zahtevala dve ali tri dvanaestine. Zdi se, da bo vlada zahtevala sporazum s šefi skupin, koliko časa naj trajaj proračunska debata, da bi se dobil tudi čas za razpravo drugih zakonov.

Mussolini za Madžare

Budimpešta, 13. junija. j. Listi prinašajo danes v posebnih izdajah velik Mussolinijev govor v rimskem senatu o madžarskem reparacijskem vprašanju. Njegove izjave so učinkovale v Budimpešti senzacionalno. Vsi vodilni politiki brez razlike strank, bodisi vladnih ali opozicijskih, ugotavljajo, da se izjave italijanskega ministrskega predsednika popolnoma krijejo z izjavami grofa Bethlena, v katerih zahteva ta revizijo znanega izreka reparacijske komisije. Politiki vidijo v tem govoru, ki je izšel po Ninčevićem ekspoziciji, ojačenje mednarodnega položaja.

ANGLEŠKE POSREDOVALNI PREDLOGI.

London, 13. junija. s. Angleška vlada bo skušala doseči sporazum na tej podlagi, da Nemčija preneha s pasivnim odporom. Francija pa dobi sledeče koncesije: 1.) da se pretvori vojaška zasedba Poruhria v industrijno in 2.) zagotovilo, da se nemški predlogi resno preizkusijo.

KRIZA MESNE INDUSTRIJE.

Beograd, 13. junija. r. Danes dopoldne so zastopniki industrije za predelavo mesa in salam posetili finančnega ministra in ga prosili za zaščito njihove industrije, ki se nahaja radi tuje konkurence v krizi. Minister je izjavil, da bo upošteval njihove želje pri izdelavi splošnega carinskega tarifa.

Inozemske borze

13. junija.

CURIL. Berlin 0.0058, Newyork 536.75, London 25.69, Pariz 35.70, Milan 25.85, Praga 16.61, Budimpešta 0.0775, Bukarešta 2.85, Beograd 6.20, Sofija 6.30, Varšava 0.0080, Dunaj 0.00785.

TRST. Beograd 23.30—23.70, Pariz 138—138.50, London 99.25—99.50, Newyork 21.45—21.55, Curih 386—389, Berlin 0.022—0.026, Dunaj 0.029—0.032, dinarij 23.30—23.70, dolarji 21.4—21.70, carinski franki (20) 81.75—82.25.

DUNAJ. Beograd 784—786, Berlin 0.08 do 0.74, Milan 3286—3294, Newyork 70.985—71.135, Pariz 4545—4556, Praga 2120—2126, Sofija 811—813, Curih 12.755—12.785, dolar 70.650—70.950, levi 790—794, lire 3252.50—3267.50, dinar 757.50—759.

PRAGA. Dunaj 4.65, Berlin 2.95, Zagreb 37.6, Pariz 213.25, London 153.87, Newyork 33.80, Curih 602.75.

BERLIN. Dunaj 136.90, Milan 4513.50, Newyork 98.503, Curih 17.605.50, Beograd 1077.

NEW YORK. Beograd 112, Berlin 0.10125, Milan 464.75, Curih 17.70, Dunaj 0.1425.

„Krvavi kardinal“

Zgodovinski roman

Strežaja vzameta dva stražnika med se, mu povečeta roki ter ga vsega trepetajočega vodita po stopnjicah. Tu jim pokaže z migljajem glave neka velika vrata. Richelieu vstopi. Trenutek opazuje ti dve bitji, pred katerima je trepetal in ki sta sedaj že zmagani. In čudno, najbolj ga še sedaj ljubi misel na one dokumente, katere je Annais na nasvet Alojzija de Richelieu v Marchenori žrtvovala in zaradi katerih je kardinal prečul toliko bridkih in »krbi polnih« noči. »Ona jih več nimam!« si misli.

V tem hipu ga Annais zapazi. »Gospodična,« jo nagovori kardinal, kateremu še ni bila znana baš izvršena poroka, »gospodična, znano vam je, da ste obtoženi veleizdaje in rovarjenja proti državi! Izvolite slediti tem mojim ljudem...«

Stražniki stopijo nekaj korakov naprej in se približajo. Z naglim sunkom pa je postavil Trencavel svojo ženo na nekakšen divan ter potegnil svoj meč. Bil je blede in hripavo je kričnil: »Hajdi naprej, monsijore! Vi ste blazni!«

Richelieu iztegne roko in zarohni: »Primitelj!«

Mojster borenja pa zareni: »Pridite in mi jo vzemite, če si jo upate! Hudiča, ker si mi že pripravil takšno svatbeno noč, bom umrl, toda tudi ti z menoj! Nazaj lopovi!«

In njegov meč opiše strašen krog, strašni slavni mlinček. Stražniki odskočijo in Trencavel se zasmeji:

»No, naprej, Richelieu! Sam sem! Toda tvojim petdesetim lopovom hočem dati zadnji pouk v mečevanju!«

»Nisi sam! Dva sva!« odjekne drug glas, enako hripav.

»O ne, trije!« doda tretji glas, possem miren.

Montariol plane izza nekakšnih postojank in skoči z mečem v

roki v sredo dvorane. Potem odstopi in se postavi na Trencavelovi levici. Istočasno vstopi Mauluys pri desnih vratih in počasi in premišljeno potegne svoj meč, kakor da se obotavlja, potem pa mirno stopi v borilsko prežo. Zleto se je, da Trencavel svojih prijateljev ne vidi. Toda strašen je.

Richelieu dvigne roko in ukaže: »Primitelj!«

Stražniki se zaženejo vsi naenkrat naprej in vpijejo: »V imenu kralja!« Spopad je bil neposreden. Toda med obema strankama se pojavi naenkrat neko človeče, ki se nakloni pred kardinalom in pravi potem s hreščočim glasom:

»Monsijore, pošljite me gospod Saint-Priac in vam pošljite to le pismo...«

Bil je Verdier. Vstopil je bil pri stranskih vratih, skozi katera sta prišla tudi Montariol in Mauluys. Stopil je pred grofa, mu dal neko pismo in rekel:

»Skrijte to pismo in predvsem, ne čitajte ga nikdar, ker ne znate čitati!« Mauluys začuden vzame to pismo mehanično ali instinktivno, je pogleda in je skrije v svojem jopli ter začuden odskoči. Saj to je bilo ono pismo, katero je bil svoječasno odvzel Corignanu! Tisto pismo, ki je bilo zaprto v njegovi omari ne da bi je bil kdaj prečital! Tisto slavno pismo, katero je bil pater Jožef prečital s tolikim strahom, predno je je bil izročil fratr Corignanu...

Pa saj je bil to pismo odvzel ranjki Saint-Priac nekemu neznancu in je izročil kardinalu, in kardinal je bil to pismo lastnoročno sežgal! Toda isto pismo je bil sedaj Verdier izročil najprej Mauluysu in isto pismo nudi Verdier samemu kardinalu... Tisto pismo, katero je bil kardinal sam sežgal. Kardinal je kakor udarjen in z zadnjo močjo izdavi iz grla krik:

»Stojte!« Stražniki odstopijo. Vsi so mnjenja, da je kardinalu prišlo morda slabo in da ne ve, kaj dela. Vidi ga bledega, trepetajočega, na en mah spremene-

nega, besnega, in si spravijo, da je morda možno, da ga je zadela kap ali da je vsaj nevarnost takšna...

»Monsijore,« pravi poveljujoči častnik in stopi naprej, »zdi se mi, da vaša eminenca...«

»Nazaj!« ga nahruli kardinal. »Kako si drznete govoriti, kadar sem ukazal?... Izročite poveljstvo svojemu desetniku in odidite v zapori!... Gospod!« ukaže potem desetniku, »zberite svoje močstvo zunaj pred dvorano in čakajte na moja nadaljnja povelja!«

V prihodnji minuti je velika dvorana že prazna. Sredi nje je ostal samo kardinal, kakor da ga je strela zadela, Mauluys, kateremu se zdi, da sanja, Montariol ves bedast začudenja, in Trencavel, ki je prijel Annais za roko in sedaj pravi z močnim glasom:

»Ne bojte se, gospa moja, jaz sem tukaj...«

Nova oseba vstopi sedaj, skoraj da je nikdo ne zapazi. Siva haljina, siva kuklica, ki pokriva glavo. Nepremično stoji novi doleec pri vratih in opazuje. Verdier pa sope, si riblje svoj rdeč nos in govori, kakor sam zase:

»Zdi se mi, da duham nekaj prav dobrega... vrag vedi, odkod prihaja ta vonj... aha, ga že imam!«

In majavo, z ustmi, ki se reže od ušesa do ušesa, stopi k mizi, kjer so razpostavljene zlate čaše in steklenice muskata. Natoči si dve čaši, prime eno in trkne ob drugo, ga zazveni. Potem izpije prvo na dušek. In se obrne h kardinalu, se mu zareži in izprazni na dušek še drugo čašo.

»Semkaj!« zarohni Richelieu ves besen.

»Uh! Tako, tako, saj se nikamor ne mudim!« zamomlja Verdier brez respektov. »Evo mene!«

Ta čudoviti prizor je bil vir strahot. Gledalci te drame niti več ne dišejo. Richelieu se zdi, da mu blaznost razbija po sencih.

»Od koga si dobil to pismo?« zajecila.

»Od gospoda Saint-Priaca! Rekel mi je: Pojdi in nes ga njegovi kardinalski eminenci!« resno odgovarja

Verdier in le neštivilne gube okrog čela se nekako porogljivo gibljejo. »Saint-Priac!« ponavlja kardinal mehanično in se z ledeno roko prime za čelo.

In si skoraj ne upa odpreti pisma. Prepričan je, da samo grdo sanja, in da se bo kmalu zbudil ter rešil te more. Toda pogled na Mauluysa in Trencavela, na katera slučajno obrne svoje oko, mu povrne zopet nekoliko hladnokrvnosti ter mu navdahne nekoliko čuta sramote za ta nepričakovani poraz. Zato odpre pismo in je čita, in zopet čita in zopet... in mrzel znoj mu stopi na čelo. Saj to je njegovo usodno pismo kraljici! In vendar je to pismo sam zažgal...

Ona pošast, ona siva prikazen, ki je prišla neslišno kakor duh in stala za vratmi ter opazovala, stopi sedaj naglo naprej. Richelieu se zgane v mrzlični radosti, da ima svojega glavnega svetovalec in mojstra pri sebi. Hladnokrvno vzame siva eminenca usodno pismo, ga pogleda, pogleda potem z naglim pogledom vse prisotne in z nenadejano kretnjo pomoli pismo v plamen najbližje sveče. Verdier ga opazuje pri svoji steklenici vina. Richelieu si oddahne, kakor v besni radosti. Pisma ni več.

»Sedaj naglo!« zašepeta pater Jožef.

»Hej! Sedaj torej...« vikne Richelieu. In se obrne, da bi stopil v predsobo ter iznova pozval svoje straže.

»Monsijore,« acvili nekdo za njim, »prihajam od gospoda Saint-Priaca, da vam izročim to le pismo!«

Zopet je bil Verdier. In Verdier nudi kardinalu zopet pismo. Kardinal zopet spozna svojo pismo! Pismo, katero je sam sežgal, in katero je v drugo sežgal pred njegovimi očmi baš sedaj pater Jožef! Pepel pisma še leži raztrošen po tleh...

Pismo, z istim majhnim madežem črnila na levi strani, z isto majhno strugotino v sredini... Richelieu začuti, da se mu ježijo lasje. Odstopi za korak. Veliki kardinal, veliki genialni spletkar, minister

in kralj te kraljevine, vodja in pričestnik nove dobe svetovna zgodovine, ta veliki gospodar se malodušno in prestrašeno prekrži... Pater Jožef gleda blede in svetlo izpod svoje kapuce, toda bled je onemogle jeze in globoko zasope. Tudi on ne ve izhoda.

Verdier je pa slišal njegov vzdih in se obrne k patru Jožefu: »Oj, ali želite tudi vi takšno pismo? No, prav...«

In iz svojega starega jopiča privleče Verdier enako pisemce ter je izroči patru Jožefu, in tudi to pismo je isto! Z istimi znaki, isto pisavo, iste zunanostjo in notranostjo...

»Kdo še hoče?« cvili Verdier glasno. »Za vse jih imam za Trencavela strašnega, za Mauluysa nepismenega, za kralja, ki je pismen... hoj, kdo še želi brati to pismo?«

In pri tem cvilečem vpitju izvleče Verdier iz telovnika še peto, šesto, sedmo, osmo pismo, deseto, dvajseto... in skače od omare do mize in stolca in naslanjača in kamina in do drugih kosov pohištva, in na vsak kos položi takšno pismo pri tem pa ves čas cvili in se suho reži:

»Kdo še hoče? Kdo želi več? Kdo da več?«

Pater Jožef ga pograbi za desnico in ga s hripavim, globokim, razburjenjem tresočim se glasom vpraša:

»Kdo si ti?«

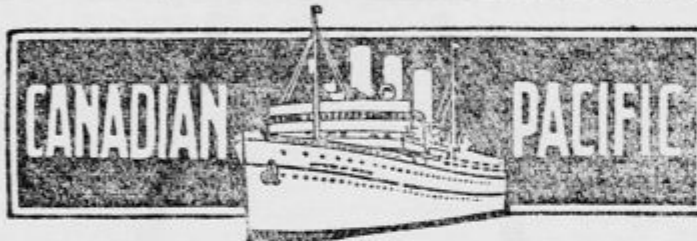
»Kdo sem jaz? I Verdier, za vraga! Verdier, mojster pisanja! Oj, Trencavel je pa mojster borenja!«

»Dobro! Bogastvo ali vrv! Izbraj! Koliko pisem si napravil, enakih temule?«

»Koliko?... Oj, oj... zares, tako mi vere, pet, deset... ne vem več... mislim, da dvajset... petindvajset... dragi moj, no kar preštejte!«

»So li vsa?«

»Vsa!« In Verdier se zavrta. Sedaj več ne jeclja, niti ne cvili, niti se ne reži, ne koleba in ne omahuje, marveč z nepričakovano močnim in odločnim glasom izjavi:

Največje transportno podjetje sveta

EVROPA CANADA AMERIKA

Samo 4 dni na odprtem morju. Najhitrejša in najboljša zveza preko HAMBURGA, Antverpena in Cherbourga z razkošnimi „EMPRESS“ parniki na dvojne vijake. Odhod vsako nedeljo. Daljnje informacije glede voznih cen, odnosa, potniškega vizuma, prijave, predpisa useljevanja v Kanado in Zedinjene države daje AGENCIJA

CANADIAN PACIFIC, Zagreb, Petrinjska ulica 40.

JOSIP ZIDAR, Ljubljana, Wilsonova (Dunajska) cesta 31.

«SATAN»

Najnovejša iznajdba ziskanje in brušenje kos. Aparat jake praktičen. Uporaba popolnoma enostavna. Zahtevajte prospekte!

Glavno zastopstvo: IURN SRUŠNIK, Kranj, Gorenjsko.

Cena 60 Din

TRGOVSKE ADRESE

UREJENE PO STROKAM
IZ VSEH KRAJEV JUGO-
SLAVIJE IN INOZEMITVA

ZA JAMČENO PRAVILNE

OSKRBI TOČNO IN PO
ZMERIM CENAM

ALOMA COMPANY

ANONCA IN REKLAMNA D. Z O. Z.

CENTRALA LJUBLJANA
KONGRESNI TRG 3

BEOGRAD PODRUŽNICA
SREMSKA ULICA 9

Pristni, naravni malinov sok

s sladkorjem vkuhan

po 21 dinarjev za kg

nudi lekarna dr. G. PICCOLI v
Ljubljani, Dunajska cesta.

Mast, slanino, gnjati, salame,

sladke, in rdečo papriko dobavlja
po najnižji dnevni ceni Stevan Kiss,
izvoznik v Subotici, Trg Fra Jese 5.

2,000.000 Din v gotovini! Kupim večji gozd

za eksploatacijo (zrel les) v bližini reke ali železnice v pokrajinah Save (Slovenija, Hrvatska, Slavonija, Bosna). Posredovalci izključeni. Ponudbe pod „Tako plačljivo“ na ALOMA COMPANY, anončna družba v Ljubljani, Kongresni trg šte. 3. 1048

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarov Bösendorfer, Crapka, Ehrbar,
Schweighofer, Original Stigl. itd.

Jerica Hubad roj. DOLENC
LJUBLJANA, Hilsnerjeva ulica 5.

Slavenska banka d. d., Zagreb

Podružnica: Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24

Delniška glavnica Din 50,000.000— in rezerve preko Din 12,500.000—

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobotica, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Šabac, Velikovec, Vršac.

Ekspoziture:

Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka, Jesenice.

Agencije:

Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

Afilijacije:

Slovenska banka, Ljubljana; Jugoslavenska industrijska banka d. d., Split; Balkan Bank r. t., Budapest, Vaczi utca 35; Bankhaus Milan Robert Alexander, Wien I., Augustinerstraße 8.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

ARKO Liqueur Triple Sec

